

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359030.05>
CZU: 347.22(478+498+470+571)

LEGAL ISSUES REGARDING THE TERM OF FORFEITURE ASPECTE LEGALE PRIVIND TERMENUL DE DECĂDERE

ȚURCANU Alexandra, studentă, Specialitatea: Drept
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: turcanusanda963@gmail.com

Abstract The jurisprudence includes a wide range of elements, among which the most essential are the terms. Referring to the terms we can say that they are the most important means of streamlining social relations, without which it is almost impossible to imagine a single normative act, no matter how legal. This article presents the comparative aspect of these terms in the Republic of Moldova, Romania and the Russian Federation, their importance in the legal field and the essential elements so as not to be confused with the extinctive prescription. With their expiration, the subjective right is extinguished not in connection with its realization or with the impossibility to exercise it forcibly, but because the law limits its exercise only within a predetermined term, at the expiration of which the right, as a rule, ceases. By law or by the will of the parties, deadlines may be established for the exercise of a subjective right or the conclusion of a legal act. Failure to exercise the subjective right within the established term, entails its loss or prevents its commission.

Key-words :term, subjective right, comparison, Civil Code, law

JEL Clasificarea: K15

INTRODUCERE

Sub noțiunea de „termen” din dreptul civil, se obișnuiește să se înțeleagă momentul sau o anumită perioadă de timp cu care sunt asociate consecințele juridice. Noțiunea de „termen” este utilizată în dreptul civil cu două sensuri: 1) o anumită perioadă, un interval de timp; 2) un anumit moment în timp. Într-o opinie „termen înseamnă o limită cunoscută de timp, la expirarea căruia trebuie să înceteze o anumită acțiune, ori un interval de timp, în interiorul căruia trebuie exercitată o anumită acțiune, sau stabilirea unui moment exact la care apar consecințele juridice”.

Din denumire deja este clar că din categoria termenelor de decădere fac parte astfel de termene care au menirea, în împrejurări cunoscute, de a îngreuna calea, de a împiedica apariția de fenomene sau procese juridice. La simplu vorbind, la expirarea termenului are loc decăderea din drepturi, adică se pierd anumite drepturi prin neîndeplinirea în termenul prevăzut de lege a unor condiții sau formalități. Prin urmare, atunci când exercitarea sau neexercitarea unui sau altui drept subiectiv atinge interesele societății, sau ale terțelor persoane etc., legea impune termenele cu scopul de a încuraja persoana îndreptățită să-și exercite dreptul subiectiv respectiv.

În cadrul acestui articol mi-am propus să abordez obiective precum analiza comparativă a termenelor de decădere în Republica Moldova, România și Federația Rusă, evidențierea asemănărilor și deosebirilor între termenele de prescripție extensivă și termenele de decădere, valorificarea importanței și clasificării termenelor de decădere.

Cercetarea efectuată se bazează pe metoda dialectică a cunoașterii științifice a fenomenelor din realitatea înconjurătoare, reflectând relația dintre teorie și practică. Fundamentarea prevederilor și concluziilor cuprinse în lucrarea s-a realizat prin aplicarea complexă a următoarelor metode de cercetare: logică, comparativă și sistemică. Baza normativă a lucrării a constituit legislația civilă a Republicii Moldova, României și Federației Ruse. Baza teoretică a studiului au constituit lucrările științifice ale oamenilor de știință autohtoni în domeniul dreptului civil, precum și alte surse literare și materiale străine legate de problemele articolului.

În urma cercetărilor efectuate distingem următoarea definiție: sancțiunea de drept civil care constă în stingerea dreptului subiectiv civil, neexercitat în termenul prevăzut de lege sau stabilit de părți reprezintă **termenul de decădere**.

INSTITUIREA TERMENELOR DE DECĂDERE.

[1, art.409, alin. (1)] prevede „ Prin lege sau prin voința părților se pot stabili termene de decădere pentru exercitarea unui drept subiectiv sau încheierea unui act juridic”. Neexercitarea dreptului subiectiv în termenul stabilit, atrage pierderea lui sau împiedică săvârșirea lui. Este lovită de nulitate absolută clauza prin care se stabilește un termen de decădere ce ar face dificilă exercitarea dreptului sau săvârșirea actului de partea interesată. „ Dacă din lege sau din convenția părților nu rezultă în mod neîndoielnic că un anumit termen este de prescripție extinctivă, termenul se consideră termen de decădere.”[1, art. 409, alin.(2)].

Termenele de decădere au un mecanism de acțiune specific asupra drepturilor și obligațiilor subiective. Odată cu expirarea lor, dreptul subiectiv se stinge nu în legătură cu realizarea lui sau cu imposibilitatea de a o exercita în mod silit, ci deoarece legea limitează exercitarea lui doar în cadrul unui termen prestabilit, la expirarea căruia dreptul, de regulă, încetează. În ansamblu, putem releva următoarele caractere ale termenelor de decădere:

- odată cu împlinirea termenului de decădere, dreptul subiectiv încetează înainte de termen, adică înainte de momentul indicat în lege sau contract pentru exercitarea lui;
- termenul de decădere, după sensul său, nu coincide cu termenul de existență a dreptului subiectiv. Aceste două termene se deosebesc esențial, or termenul de decădere se referă doar la acele drepturi subiective, care ar fi putut exista în continuare, dacă persoana îndreptățită era să-l exercite în termenul indicat de lege, sau dacă era să respecte condițiile și/sau formalitățile necesare în termenul imperativ indicat de lege;
- încetarea dreptului subiectiv înainte de termen, drept urmare a nerespectării termenului de decădere, reprezintă în sine o sancțiune instituită prin lege, aplicabilă persoanei îndreptățite pentru neexercitarea sau exercitarea necorespunzătoare a dreptului subiectiv ce-i aparținea;
- termenele de decădere sunt determinați cu precizie de către legiuitor. Normele juridice indică expres nu doar durata termenului, dar și momentul de la care încep a curge.

RENUNȚAREA LA BENEFICIUL TERMENULUI DE DECĂDERE.

Când termenul de decădere a fost stabilit prin contract sau dispoziție legală care ocrotește un interes privat, cel în folosul căruia a fost instituit poate să renunțe după împlinirea termenului, la beneficiul decăderii. Dacă renunțarea intervine înainte de împlinirea termenului, sunt aplicabile regulile privitoare la întreruperea prescripției prin recunoașterea drepturilor. Părțile nu pot renunța la

termenele de decădere de ordine publică, și nici nu le pot modifica, micșora sau mări. Pentru a înțelege mai bine trasăturile specifice termenelor de decădere putem analiza următoarele :

ASEMĂNĂRI:

- ✓ Sunt sancțiuni de drept civil;
- ✓ Presupun curgerea unor termene
- ✓ Ambele au efect extinctive

DEOSEBIRI:

- ✓ Prescripția stinge dreptul la acțiune în sens material, decăderea stinge dreptul însuși
- ✓ Nu există posibilitatea de repunere în termenul de decădere afară de cazul în care printr-o normă specială s-ar dispune altfel, pe când în celălalt termen este posibil
- ✓ Prescripția extintivă are reguli proprii privind suspendarea, întreruperea și repunerea în termen, decăderea nu are asemenea reguli.

În urma cercetării literaturii de specialitate din România am sintetizat clasificarea termenelor de decădere:

1. După izvor

- **legale**

– sunt stabilite de lege (*de exemplu*, [2, art. 1103] privind termenul de opțiune succesorală).

- **convenționale**

– sunt stabilite prin voința părților;

– clauza prin care se stabilește un termen de decădere ce ar face excesiv de dificilă exercitarea dreptului sau săvârșirea actului de către partea interesată este lovită de *nulitate absolută* [2, art. 2546];

– părțile nu pot să transforme un termen de prescripție extintivă în termen de decădere.

2. După interesul ocrotit

- **de ordine publică**

– părțile nu pot renunța, nici anticipat, nici după începerea cursului lor, la termenele de decădere de ordine publică și nici nu le pot modifica, micșorându-le sau măriindu-le [2, art. 2549 alin. (2)].

- **de ordine privată**

– cel în favoarea căruia a fost stipulat (prin contract) ori instituit (printr-o dispoziție legală care ocrotește un interes privat) poate să renunțe, după împlinirea termenului, la beneficiul decăderii. Dacă renunțarea intervine înainte de împlinirea termenului, se aplică regulile de la întreruperea prescripției extintive prin recunoașterea dreptului [2, art. 2549 alin. (1)];

– pot fi modificate prin voința părților [2, art. 2549 alin. (2) C.civ. *per a contrario*].

Precizare: *Termenele legale pot fi de ordine publică sau de ordine privată, în timp ce termenele convenționale sunt întotdeauna de ordine privată.*

Aceste termene sunt un fel de sancțiune pentru neexercitarea la timp a drepturilor subiective. După cum E.V. Kulagina menționează „... dacă condițiile existenței drepturilor subiective sunt menite să asigure o oportunitate reală de a folosi drepturile aparținând unei persoane, atunci termenii de decădere au drept scop prevenirea cazurilor de neexecutare sau implementare necorespunzătoare a unui drept subiectiv. Prin urmare, termenii de decădere în dreptul civil sunt termeni excepționali, stabiliți doar pentru cazuri speciale”.

În legislația actuală a Federației Ruse nu există o normă care să conțină denumirea de „termenul de decădere”. Se presupune că există trăsături esențiale ale acestui concept științific prin expresiile „pierderea drepturilor”, „termeni de acceptare” etc. Tipurile de termene de decădere includ: prevederile [3, art. 228] din Codul civil al Federației Ruse („Dobândirea dreptului de proprietate asupra invenției”), [3, art.231] („Dobândirea dreptului de proprietate asupra animalelor fără stăpân”); [3, Art.1154] („Termenul de acceptare a moștenirii”), care permite, prin excepție de la regulile generale, posibilitatea restabilirii termenului – [3, art. 1155].

CONCLUZII

Împrejurările care determină apariția, schimbarea și încetarea raporturilor juridice includ timpul. Expirarea unei anumite perioade de timp sau apariția unui anumit termen are de foarte multe ori o importanță juridică decisivă. Noțiunea de „termen de decădere” provine din verbul latin „praecludere”, care înseamnă a bloca, a împiedica. Astfel, scopul acestor termene este de a împiedica, în anumite circumstanțe, acțiunea oricăror fenomene sau procese juridice.

Termenele de decădere în dreptul civil sunt termene cu expirarea cărora se încetează existența dreptului subiectiv civil. Atunci când exercitarea sau neexecutarea unuia sau altuia drept subiectiv civil afectează interesele întregii societăți, interesele esențiale ale terților etc., legea stabilește termenele în așa fel încât să încurajeze persoana împuternicită să-și exercite dreptul său subiectiv.

Prin urmare, orice perioadă de timp folosită în normele de drept nu există de la sine, ea poartă întotdeauna o anumită încărcătură funcțională: cu începerea sau expirarea ei, legea asociază niște consecințe juridice - apariția, modificarea sau încetarea drepturilor și obligațiilor civile.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Codul Civil al Republicii Moldova. Adoptat prin Legea nr.1107-XV din 6 iunie 2002. Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 22 iunie 2002, nr.82-86/661
2. Codul Civil al României. Adoptat prin Legea nr. 287 din 17 iulie 2009 . Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 505 din 15 iulie 2011
3. Codul Civil al Federației Ruse. Adoptat prin legea N 51-ФЗ, din 30 noiembrie 1994, adoptat de Duma de Stat
4. Baieș, S.; Roșca, N., *Drept civil. Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică*. Ediția a IV-a; Chișinău: Tipografia Centrală, 2011, 400 p.
5. Крашенинников Павел, Кириллова Мария. *Сроки в гражданском праве. Исковая давность*, Типография СТАТУТ, 2016, 59 pag.
6. Гурвич М.Я. Пресекательные сроки в советском гражданском праве. - М.: ВЮЗИ, 1961, 80 pag.
7. Уруков В.Н. Вопросы применения срока исковой давности по ничтожным сделкам // Право и экономика. - 2007. - № 2. – p.19
8. Deleu Natalia, *Natura juridică a termenelor de decădere în dreptul succesoral*, 2019, pag. 116-119

Coordonatorul științific: GÎSCA VERONICA, dr.conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Tel: +373 69 351 466
e-mail: veronicagisca1911@gmail.com